

[K] **NETTE HAAGSE HEER EN ADO-HOOLIGAN.
CABARETIER PAUL VAN VLIET**

Op het eerste gezicht ziet men de rijzige cabaretier Paul van Vliet als een netjes opgevoede, afgestudeerde – jurist natuurlijk – Haagse heer. Van Vliet is in 1935 in Den Haag geboren en opgegroeid, zijn theatertje Pepijn staat in de binnenstad van Den Haag, zijn materiaal is grotendeels ontstaan tijdens wandelingen langs het strand van Scheveningen en draagt een heel nadrukkelijk Haags stempel. Met andere woorden: Paul van Vliet is Den Haag. Hij heeft een melancholieke kant die aansluit bij het couperiaanse Den Haag. Die sfeer hangt nog steeds bij het statige Voorhout, en die horen we terug in zijn ode aan Den Haag, “waar de wijzen in ’s lands dienst vergrijzen”:

Den Haag met je standen en rangen
Den Haag met de geur van een Indisch pension
Je kunt je karakter in één woordje vangen
In dat iets afgemetene
Beetje gespletene
Ook wat beschetene woordje: pardon

Daarnaast schuilt er ook een hooligan in hem, die zijn plaats wel zou weten te vinden in het rumoerige supportersvak van voetbalclub ADO: een rebelse straatvechter die slaags raakte met zijn vader, de leraren en de politie. Hij werd als onhandelbare jongen uit huis geplaatst, en als oververhitte cabaretier sloeg hij een boeroeper in het publiek met één klap knock-out. Inmiddels heeft hij geleerd zijn drift te beheersen, maar een gezapige oude man zal hij nooit zijn, al wordt hij honderd.

2010 is een jubeljaar geworden voor Van Vliet. De cabaretier ontving in Nederland de Blijvend Applaus Prijs, een waardering voor zijn uitgebreide en veelzijdige oeuvre, dat niet alleen een aantal onvergetelijke types heeft opgeleverd, zoals Majoor Kees en Bram van de Commune, maar ook wonderschone liedjes als *De zee* en *Veilig achterop (bij vader op de fiets)*. Hij is er als cabaretier in geslaagd om meerdere generaties publiek aan zich te binden. En ter gelegenheid van zijn vijfenzeventigste verjaardag verscheen het tekstboek *Ik drink op de mensen*.

In 2009 vierde Paul van Vliet zijn vijftigjarig jubileum. Hij laat zijn carrière in 1959 beginnen

als hij met het Leidsch Studenten Cabaret in de Leidse Schouwburg tijdens de opening van het academisch jaar mag invallen, omdat het geplande toneelstuk is afgelast. Van Vliet krijgt in de gaten dat hij zich terecht niet heeft laten verleiden tot journalistiek of advocatuur. Hij is cabaretier. Vijf jaar later opent hij het vestzaktheatertje Pepijn en heeft hij vaste grond onder de voeten.

Dagblad *Het Parool* noemde hem Oranje Paultje en de invloedrijke journalist Peter van Bueren gaf hem in 1968 een vijf voor mentaliteit. Voor republikeins Nederland was het ongehoord: cabaretier Paul van Vliet trad in 1966 op voor het toekomstige echtpaar Prinses Beatrix en Prins Claus. Toch heeft het niemand kunnen verrassen. Cabaretgezelschappen als Lurelei en Sieto Hovings Tingel-Tangel doen geen moeite hun anti-Oranje-gevoelens te verbergen. Maar dat is niet de aard van de cabaretgroepen die Van Vliet leidt: het Leidsch Studentencabaret (1958-1961) en Cabaret PePijn ("een beetje pep en een beetje pijn", 1964-1971). Daar heersen mildheid en zachtmoedigheid. Aan het eind van de roerige jaren zestig wil Van Vliets toenmalige echtgenote Liselore



Paul van Vliet, Foto © Stichting Blijvend Applaus /
Fotograaf: Mark Kohn.

Gerritsen wél meer scherpte en venijn in de programma's van PePijn stoppen. Het gezelschap wordt opgeheven en Van Vliet wordt entertainer en zoekt het grote publiek op met zijn onemanshows.

In het Scheveningse Kurhaus brengt hij zijn zomerprogramma *Een avond aan zee met Paul van Vliet*. Hij neemt een aantal nummers mee uit het laatste PePijn-programma *Opus IV*, zoals *Bram uit de commune*, en zijn bekendste lied, *Meisjes van dertien*.

Meisjes van dertien, niet zo gelukkig;
meisjes van dertien, er net tussenin.
Te groot voor de poppen, te groot voor de merels;
te klein voor de liefde, te klein voor de kerels.
Nog nergens een vrouw, ja, van boven voorzichtig,
maar verder nog nergens, nog te dun en te spichtig.
Meisjes van dertien, droom er maar van;
meisjes van dertien, giechel maar an!

Paul van Vliet maakt een klein dozijn Nederlandse en vier Engelstalige onemanshows (tussen 1973 en 1986), die hij echter altijd als een hobby heeft beschouwd. Eind 1992 moet Van Vliet zijn tournee plotseling afbreken omdat hij een niertumor heeft. Na een spoedoperatie staat hij een half jaar later alweer in het theater. Producent Joop van den Ende vraagt de cabaretier voor de hoofdrol van professor Henry Higgins in een nieuwe opvoering van *My Fair Lady*. Paul van Vliet staat als een perfecte gedistingeerde taalgeleerde tegenover Eliza, de Vlaamse Vera Mann.

Ook al wordt de draad weer opgepikt, het is ook tijd voor bezinning. Het lijf heeft het altijd gedaan, ondanks de enorme druk van constant schrijven, spelen en zakelijke beslommeringen. Maar nu heeft de machine toch gehaperd, een belangrijk signaal. Niet geheel toevallig komt in die tijd Unicef, het kinderfonds van de Verenigde Naties in beeld, waarvoor hij ambassadeur wordt. Alles komt dan samen: het besef van eigen kwetsbaarheid, de behoefte aan iets anders, een verdieping in het leven, het verlangen naar meer privéleven en meer variatie in het werk.

Het repertoireboek *Ik drink op de mensen* en de Blijvend Applaus Prijs doen vermoeden dat de carrière van Paul van Vliet ten einde is. Niets is minder waar. Hij heeft weliswaar niet meer zo'n heilig "the show must go on"-gevoel. Hij zal niet meer

met 39.8 op het toneel staan, de dokter in de coulissen, klaar om in te grijpen met de injectiespuit om hem verder te helpen. Van Vliet relateert meer en heeft de pretenties weggesneden. “Het grote verschil met vroeger is dat het leven niet meer oeverloos is. De toekomst is afzienbaar geworden. Er is wel een zekere zorgelijkheid over me gekomen. Heb ik wel genoeg gespaard? Wat moet ik als ik alleen achter blijf? Ga ik wel waardig de oude dag in? ‘Vroeger plande ik minstens twee seizoenen vooruit. Dat heb ik na 2004 niet meer gedaan. De agenda werd invulbaar. Maar ik ga nog steeds met gedrevenheid op pad, zoals met de voorstelling *Liefdesbrieven* met Anne-Will Blankers. Op het podium voel ik me het meest compleet, daar functioneer ik optimaal. Ik leef als ik speel, dat merk ik vooral nu ik minder speel. Maar nee, afgelopen is het nog zeker niet. Ik heb nog wel wat te vertellen. Over de humanitaire aspecten van het ouder worden. Ik hoop wel dat ik zelf goed in de gaten heb wanneer ik moet stoppen. Want als je omgeving het zegt, is het te laat.”

PATRICK VAN DEN HANENBERG

Paul van Vliet: Ik drink op de mensen (inclusief cd),
Kick van der Veer en Jaap Bakker (samenstelling en
inleiding), Nijgh & Van Ditmar, Amsterdam, 2010, 312 p.
